

Бондаренко Т. Є., студентка,
Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ
Науковий керівник: Юзікова Н. С., к.ю.н., доцент

ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ У СПІВУЧАСТІ

Згідно із ст. 11 Кримінального кодексу України, злочином є передбачене цим кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. За суб'єктом злочину, протиправне діяння може бути вчинене, як однією особою, так і співучасниками. За ст. 27 співучасники поділяються на організатора, виконавця, підбурювача та пособника [2]. За вчинення злочинів у співучасті, співучасники несуть кримінальну відповідальність за цим кодексом.

1) Відповідальність співучасників, які діють в організованій групі або злочинній організації, визначається в такий спосіб: а) організатор злочину підлягає відповідальності за всі злочини, вчинені будь-яким співучасником цієї групи, за умови, якщо вони (ці злочини) охоплювалися умислом організатора (ч. 1 ст. 30); б) інші співучасники (учасники групи) підлягають відповідальності за злочини, у підготовці чи вчиненні яких вони брали участь, Незалежно від тієї ролі, що виконував у злочині кожний з них (ч. 2 ст. 30); в) дії всіх цих співучасників кваліфікуються за тією статтею Особливої частини КК, яка передбачає відповідальність за вчинення даного злочину злочинною організацією чи організованою групою [1, 2].

2) При простій співучасті, тобто співвиконавстві, всі співучасники несуть відповідальність за тією статтею Особливої частини ККУ, яка передбачає вчинений ними злочин (ч. 1 ст. 29).

3) При співучасті з розподілом ролей питання про відповідальність вирішується так: а) виконавець (співвиконавці) відповідають за тією статтею Особливої частини КК, яка передбачає відповідальність за вчинений ними злочин (ч. 1 ст. 29); б) всі інші співучасники (організатори, підбурювачі, пособники) відповідають за той злочин, що вчинив виконавець (співвиконавці); в) дії всіх співучасників у зв'язку з цим, за винятком виконавця (виконавців), кваліфікуються за тією статтею особливої частини КК, за якою кваліфіковані дії виконавця, але з обов'язковим посиланням на відповідну частину ст. 27. Так, пособник вбивства відповідає за ч. 5 ст. 27 і ч. 1 ст. 115 [3].

При вирішенні питання про відповідальність співучасників виникає проблема щодо ставлення їм у вину об'єктивних і суб'єктивних ознак злочину, які характеризують підвищену або, навпаки, знижену відповідальність виконавця. Питання ці вирішені в ч. 3 ст. 29.

1) Об'єктивні обставини (обставини, що характеризують об'єктивну сторону складу і впливають на кваліфікацію злочину), вчиненого виконавцем злочину (наприклад, спосіб вчинення), можуть бути поставлені у вину іншим співучасникам лише за умови, що вони заздалегідь знали про ці обставини, були поінформовані про них [4]. Якщо ж співучасники не були поінформовані про наявність цих обставин (не усвідомлювали їх існування), вони за них відповідальності не несуть і ці обставини не можуть визначати кваліфікацію діянь співучасників (наприклад, виконавець вчинив вбивство з особливою жорстокістю, а інші співучасники про це не знали - виконавець відповідає за п. 4 ч. 2 ст. 115, а інші співучасники – за ст. 27 і ч. 1 ст. 115). У цих випадках, як видно, дії співучасників кваліфікуються за різними статтями КК, хоча вони і вчинили один злочин – вбивство [1].

2) Суб'єктивні ознаки, які визначають кваліфікацію злочину, вчиненого виконавцем (наприклад, мотив), можуть бути поставлені у вину іншим співучасникам також за умови, що вони заздалегідь знали про них, були поінформовані про їх наявність. Так, якщо підбурювачу вмовив виконавця вбити потерпілого з помсти, а виконавець, давши на це згоду, вбиває жертву, переслідуючи корисливу мету, то такий виконавець відповідає за п. 6 ч. 2 ст. 115 (вбивство з користи), а підбурювач, що не знав про корисливі мотиви, якими керувався виконавець, - за ч. 4 ст. 27 і ч. 1 ст. 115. Якщо ж підбурювачу було відомо про такі мотиви виконавця, то він буде нести відповідальність за ч. 4 ст. 27 і п. 6 ч. 2 ст. 115 [3].

3) Обставини, що посилюють або пом'якшують відповідальність, але характеризують лише особу співучасника, навіть якщо інші співучасники знали про їх наявність, ставляться у вину лише тому співучаснику, на боці якого вони мають місце. Якщо, скажімо, пособник сприяє особі, яка раніше була засуджена за вбивство, у вчиненні нового вбивства, то незалежно від того, знав пособник про це чині, ця кваліфікуюча обставина йому у вину в будь-якому випадку не може ставитися, вона характеризує лише особу виконавця. У цій ситуації виконавець відповідає за п. 13 ч. 2 ст. 115 (вбивство, вчинене повторно), а пособник за ч. 5 ст. 27 і ч. 1 ст. 115. Або, наприклад, коли мати в процесі пологів вбиває свою дитину, то її дії, враховуючи стан, в якому вона перебувала, кваліфікуються за ст. 117 (дітовбивство), як вбивство при пом'якшуючих обставинах, а будь-який співучасник цього вбивства буде відповідати за статтями 27 і 115 [1].

Література

1. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-е вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2010. – 456 с.
2. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. на 25 березня 2014 року – К: Алерта; КНТ; ЦУЛ. – 168 с.

3. Українське кримінальне право. Загальна частина: підручник / за ред. В. О. Навроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – 712 с.

4. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; За ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2-е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.

УДК 343.3/.7 (043.2)

Гайдайчук І. В., студентка,
Інститут прокуратури і слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Колодін Д. О., к.ю.н., доцент

ДОВЕДЕННЯ ВИНИ ОСОБИ, ЩО ВЧИНИЛА ЗЛОЧИН, ПЕРЕДБАЧЕНИЙ СТАТТЕЮ 288 КК УКРАЇНИ «ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ, НОРМ І СТАНДАРТІВ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ УБЕЗПЕЧЕННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ»

Сьогодні все частіше зустрічаються випадки, коли через неналежний стан автомобільних доріг стаються дорожньо-транспортні пригоди (далі ДТП), що нерідко супроводжуються одержанням потерпілим тілесних ушкоджень середньої тяжкості, важких тілесних ушкоджень, а іноді й смертю.

В Кримінальному кодексі України, а саме в ст. 288, передбачено кримінальну відповідальність за порушення правил, норм і стандартів, що стосуються убезпечення дорожнього руху, вчинене особою, відповідальною за будівництво, реконструкцію, ремонт чи утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, інших дорожніх споруд, або особою, яка виконує такі роботи, якщо це порушення спричинило потерпілому середньої тяжкості тілесне ушкодження, тяжке тілесне ушкодження або смерть [1, с. 136]. Отже, суб'єктом даного злочину є особа:

1) відповідальна за будівництво, експлуатацію, ремонт чи утримання транспортного об'єкту, тобто працівник, на якого покладено спеціальні обов'язки в цій сфері наказом або розпорядженням чи який виконує такі обов'язки, виходячи з обійманої посади (начальник експлуатаційної дільниці автомобільної дороги, головний інженер проекту, інспектор безпеки руху тощо);

2) особа, яка виконує такі роботи, як безпосередній виконавець (бульдозерист, машиніст асфальтоукладника тощо) або як керівник відповідної роботи (майстер, бригадир, начальник дільниці).